

**UITVOERINGSVOORWAARDEN
RESTAURATIE EN ONDERHOUD
MONUMENTEN
GEMEENTE APELDOORN**

Uitvoeringsvoorschriften ten behoeve van restauratie en onderhoud van rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden in de gemeente Apeldoorn.

De subsidie wordt alleen verstrekt als de werkzaamheden volgens de uitvoeringsvoorwaarden zijn uitgevoerd!

0.0. ALGEMEEN

- 0.1. Alle te vervangen onderdelen c.q. constructies dienen overeenkomstig bestaande, historisch juiste vormgeving en detaillering te worden uitgevoerd. Ornamenten en andere elementen die behoren tot de monumentale waarde van een object (zowel van het exterieur als het interieur) moeten behouden blijven. Verwijdering mag slechts plaatsvinden na schriftelijke toestemming van de gemeente Apeldoorn.
- 0.2. Alle te vervangen onderdelen c.q. constructies dienen met behulp van bestaande, historisch juiste materialen te worden uitgevoerd.
- 0.3. Toe te voegen elementen ten behoeve van geriefs- en/of functieverbetering dienen op een zodanige wijze te worden ingepast dat dit geen consequenties heeft voor de historische vormgeving of detaillering (bijvoorbeeld isolatie t.b.v. warmte en geluid, beschermende beglazing, ventilatie etc.).
- 0.4. Alle bij de voorbereiding, planvorming, uitvoering en controle van onderhouds- en restauratiewerkzaamheden betrokken partijen (eigenaar, architecten, opzichters, aannemers, uitvoerders, onderaannemers etc.) dienen voordat met de werkzaamheden een aanvang wordt gemaakt van deze uitvoeringsvoorschriften op de hoogte te worden gebracht door degene aan wie de subsidie is toegekend. Dit dient desgewenst schriftelijk te worden aangetoond.
- 0.5. Bij de aanwezigheid van waardevolle muurplanten, vleermuizen en/of kerkuilen of als uw werkzaamheden het snoeien of verwijderen van groenopstanden nodig maken, bent u verplicht om de gemeente Apeldoorn, dienst Milieu, Mobiliteit en Openbare Ruimte, daarvan op de hoogte te stellen voordat u met de werkzaamheden een aanvang maakt. Hiervoor kunt u contact opnemen met de volgende personen:
Muurplanten, bomen en struiken - de heer A. Dekker, tel. 055-5801756.
Vleermuizen en kerkuilen - de heer G.J. Blankena, tel. 055-5801738.
- 0.6. De **aanvang** van het werk dient **14 dagen van tevoren** schriftelijk gemeld te worden door het invullen en inzenden van een meldingsformulier aan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie onder vermelding van "meldingsformulier monumenten" op de envelop.
- 0.7. Verzoek om **uitstel** van de aanvang van het werk dient, met redenen omkleed schriftelijk te worden aangevraagd bij de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie.
- 0.8. **Gereedmelding** van de werkzaamheden dient schriftelijk te gebeuren door het invullen en inzenden van het gereedmeldingsformulier aan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie onder vermelding van "meldingsformulier monumenten" op de envelop.
De gereedmelding moet zo spoedig mogelijk na de feitelijke beëindiging van de werkzaamheden plaatsvinden.
De indiening van de eindafrekening dient overeenkomstig de ingediende begroting te zijn, vergezeld van tekeningen en de betalingsbewijzen daarvan. De verrekening van eventueel opgenomen stelposten dient duidelijk en goed omschreven te zijn.
- 0.9. **Wijzigingen** in de plannen mogen alleen plaatsvinden na goedkeuring door de gemeente. Indien zonder toestemming van de gemeente Apeldoorn wordt afgeweken van de gestelde voorwaarden kan dit leiden tot vermindering c.q. inhouding van subsidie en tot de verplichting om alle gewijzigde details terug te brengen in de originele staat. Eventuele wijzigingsvoorstellen kunt u voorleggen aan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie.

- 0.10. Indien tijdens de werkzaamheden **historische bouwsporen of archeologisch interessante sporen** worden gevonden dan dient hiervan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie, zo spoedig mogelijk in kennis te worden gesteld. Verplaatsing of vernietiging van de vondsten mag niet plaatsvinden zonder schriftelijke toestemming van de gemeente.

Correspondentie dient te worden gericht aan:
Gemeente Apeldoorn
Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling
Afdeling Stedebouw/ Cultuurhistorie
t.a.v. dhr. R.E.J.M. Wolfkamp
Postbus 9033
7300 ES Apeldoorn

Informatie:

Voor **algemene informatie** over monumenten kunt u terecht bij dhr. W. Dijkhof van de afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie, tel. 055-5802482.

Voor de **technische aspecten en de controle** kunt u terecht bij dhr. R.E.J.M. Wolfkamp, die voor de afdeling Stedebouw/ Cultuurhistorie de werkzaamheden verzorgt die samenhangen met de subsidieverlening. Hij is telefonisch bereikbaar op werkdagen op nummer 055-5802154.

1.0. METSELWERK, VOGWERK EN PLEISTERWERK

- 1.1. Gevelreiniging is niet toegestaan.
- 1.2. Het hydrofoberen van gevels is niet toegestaan.
- 1.3. Het toepassen van steenverstevigigers is niet toegestaan.
- 1.4. Het inboeten van het metselwerk dient met bijpassende stenen, gelet op kleur, hardheid, afmeting en metselverband, te worden uitgevoerd.
- 1.5.1. De samenstelling dient aan de hardheid van de steen te zijn aangepast.
- 1.5.2. Het nieuwe voegwerk dient in kleur en uitvoering met het bestaande werk overeen te komen.
- 1.5.3. Ter hoogte van het maaiveld dient het voegwerk tot ten minste 30 cm beneden het maaiveld te worden nagezien, hersteld of vernieuwd.
- 1.5.4. De voegen dienen in verband met een goede hechting van de voegspecie minimaal 2,5 cm te worden uitgehakt. Dit uithakken dient uitsluitend met de hand of indien pneumatisch, met een fijne beitel te geschieden. Het uitslijpen van de voegen is slechts toegestaan met gebruikmaking van een zo klein mogelijke slijptol (bij voorkeur voorzien van een afzuiging) in verband met mogelijke beschadiging van de steen.
- 1.5.5. Bij uithakken van bestaand voegwerk mogen smalle stootvoegen niet worden verbreed; het ophakken van stootvoegen is niet toegestaan.
- 1.6. De samenstelling van het pleisterwerk dient aan de hardheid van de onderliggende steen en in kleur en afwerking op het bestaande werk te zijn aangepast.
- 1.6.1. Het pleisterwerk dient ter hoogte van het maaiveld tot ten minste 30 cm beneden het maaiveld te worden nagezien, hersteld of vernieuwd.
- 1.6.2. Het gebruik van sierpleisters is niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie.

2.0. TIMMERWERK

- 2.1. De te vervangen houten onderdelen dienen op historisch verantwoorde wijze te worden uitgevoerd, waarbij de bestaande detaillering en vormgeving, indien juist, als uitgangspunt dient.
De details dienen, voordat met de werkzaamheden een aanvang wordt gemaakt, ter goedkeuring te worden overlegd aan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie.
- 2.2. De te vervangen houten onderdelen moeten dezelfde zwaarte en profilering krijgen als de bestaande. Van de bestaande houten onderdelen dienen de delen ter controle te worden bewaard.
- 2.3. Het houtwerk dat in aanraking komt met metselwerk dient tweemaal in de lijvige loodmenie te worden gezet.
- 2.4. Nieuw toe te passen hout dient vóór gebruik verduurzaamd te zijn.
- 2.5. De toe te passen houtsoorten dienen overeenkomstig het bestaande werk te zijn. Tropische hardhoutsoorten dienen zo weinig mogelijk te worden toegepast. Als goed alternatief kan dienen 'Oregon Pine', kwaliteit, "Clear and better".
- 2.6. Toepassing van multiplex, kunststof, kunststofverlijmde vezelplaten en hiermee vergelijkbare plaatmaterialen ten behoeve van herstel van dakgoten, windveren, dekplanken, gevel en dakbeschoeiingen is niet toegestaan.
- 2.7. Gaten in houten gootbodems ten behoeve van zinken of koperen gootbekleding dienen 0,5 cm wijder dan de betreffende tapeinden te zijn.

3.0. SCHILDERWERK

- 3.1. Alvorens met de werkzaamheden een aanvang wordt gemaakt dient aan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie, ter goedkeuring te worden voorgelegd:
 - a. voorstel kleurkeuze, dit voorstel dient historisch verantwoord te zijn;
 - b. voorstel voor verfsysteem.
- 3.2. Het schilderwerk dient overeenkomstig het gestelde in het basisverfbestek (onderhoud en nieuwbouw) te worden uitgevoerd.
De te schilderen delen dienen goed in de grondverf te worden gezet.
- 3.3. Het is niet toegestaan schilderwerk uit te voeren in de periode eind oktober tot eind maart, dit in verband met de overwegend heersende klimatologische omstandigheden. In deze periode mag het houtwerk wel in de grondverf worden gezet, alles overeenkomstig het gestelde in het basisverfbestek.
- 3.4. Het verwijderen van oude verflagen mag niet door middel van afbranden geschieden (krachtens het Brandveiligheidsbesluit bijzondere gebouwen).
Het verwijderen van oude verflagen door middel van hete lucht (föhnen) is wel toegestaan.
- 3.5. Het schilderen van pleisterwerk of natuursteen dient uitsluitend met een glad opdrogende verf te geschieden. In verband met de waterhuishouding in de constructie dient het verfsysteem aan het over te schilderen type pleisterwerk of natuursteen te worden aangepast. Het gebruik van sierpleister is niet toegestaan zonder schriftelijke toestemming van de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie.
- 3.6. Afkitten van naden en kieren in geveltimmerwerk.
Deze dienen opgevuld en strak te worden afgewerkt met een 2-componenten vulmiddel. Naden tussen kozijnen en metselwerk of tussen kozijnen en natuursteen mogen niet worden afgedicht met behulp van PUR-schuim of kit.
- 3.7. Plamuur dient spaarzaam te worden toegepast.

4.0. ZINKWERK, KOPERWERK EN LOODWERK

- 4.1. Het zinkwerk dient in de dikte 1,1 mm (STZ 16) te worden uitgevoerd. Het zink in de bakgoten dient, indien nodig in verband met de lengte, van een broek- of rekstuk te worden voorzien.
 - 4.1.1. Het zink in de kilgoten dient in meterstukken, aan de bovenzijde vernageld en aan de zijkanten voorzien van een felsnaad te worden uitgevoerd.
 - 4.1.2. Nieuw zink mag niet aan oud zink worden gesoldeerd.
 - 4.1.3. De hemelwaterafvoeren in zink dienen in de dikte 0,8 mm (STZ 14) met opgesoldeerde wrongen, opgehangen aan beugels en vrij van de muur te worden uitgevoerd.
- 4.2. Tapeinden van zinken, koperen en loden goten dienen 100 mm langer dan de dikte van het totale houtpakket van de bakgoot ter plaatse te zijn.
- 4.3. De hemelwaterafvoeren dienen in zink, koper of lood te worden uitgevoerd.
- 4.4. PVC is slechts toegestaan voor ondergrondse aansluitingen op het riool.
- 4.5. Sprongen of verzetten in hemelwaterafvoeren dienen door middel van gesoldeerde valse verstekken te worden geformeerd. Gebogen standaard hulpstukken mogen niet worden toegepast.
- 4.6. Koperen goten dienen volgens de methode beschreven in het infoblad "Koperen goten" van de Monumentenwacht Gelderland te worden uitgevoerd.
- 4.7. Het loodwerk dient in minimaal 20 kg/m², uitsluitend met koper vernageld te worden uitgevoerd. Het gebruik van gegalvaniseerde nagels is niet toegestaan.
 - 4.7.1. Het loodwerk dient ter plaatse van muuraansluitingen door middel van loodproppen in voldoende diep uitgehakte of uitgeslepen voegen (drie cm diep) te worden vastgezet en daarna te worden afgevoegd.
 - 4.7.2. Alle aansluitingen op schoorstenen e.d. dienen door middel van muurlood en loketten te worden uitgevoerd in lood, zwaar 20 kg/m² (NHL 20) en met loodproppen in voldoende diep uitgehakte of uitgeslepen voegen (drie cm) vastgezet en daarna te worden afgevoegd.
 - 4.7.3. Het lood op hoekkepers en nokken dient in minimaal 25 kg/m² (NHL 25) in meterstukken gefelst en uitsluitend met koper vernageld te worden uitgevoerd. Eventueel zichtbare koperen nagels dienen met trotseerloodjes te worden afgedekt.
- 4.8. Bevestiging van lood- en zinkbekleding dient zodanig te geschieden dat het materiaal volledig vrij kan werken.

5.0. DAKDEKKERSWERK

5.1. DAKPANNEN

- 5.1.1. Het dak dient met keramische dakpannen te worden gelegd. Betonpannen zijn niet toegestaan. De toepassing van oudhollandse pannen dient in samenhang met een gladde dampdoorlatende folie te geschieden. De folie dient bij dakdoorbrekingen en opgaand muurwerk voldoende te worden opgezet. Bij voorkeur dienen oude pannen in plaats van nieuw gebakken pannen te worden toegepast.
- 5.1.2. Alle aan te brengen keramische dakpannen dienen met de bij de pansoort behorende hulpstukken te worden toegepast.
- 5.1.3. De nok- en hoekkepenvorsten dienen met behulp van een gewapende kalkspecie te worden aangebracht. De mortel kan, indien nodig, iets worden bijgekleurd.
- 5.1.4. De eventueel toe te passen panhaken dienen in roestvast staal te zijn uitgevoerd. Bij oudhollandse pannen kunnen gegalvaniseerde panklemmen worden toegepast.

5.2. LEIEN

- 5.2.1. De leien mogen uitsluitend met koper worden vernageld of met roestvrij stalen leihaken (type 316) worden bevestigd.
- 5.2.2. De toe te passen leisoort dient door de importeur te worden voorzien van een recent keuringsrapport, een herkomstcertificaat en de te verlenen garantie.
- 5.2.3. De toe te passen leien moeten vrij zijn van insluitingen, schadelijke verbindingen zoals kalk, ijzer, zwavel en bitumineuze verbindingen.
- 5.2.4. De ladder- of klimhaken dienen in roestvast staal of zgn. 'monumentenbrons' te zijn uitgevoerd.
- 5.2.5. De ladder- en klimhaken mogen nooit alleen op het dakbeschoot worden bevestigd maar steeds op de sporen van de dakconstructie of op een extra rib tussen twee gordingen of met behulp van een hechthoutplaat van 18 mm, 30 x 30 cm, die aan de binnenzijde van het dakbeschoot wordt aangebracht.
- 5.2.6. Het verdient aanbeveling over de plaats en de wijze van bevestiging van ladder- en klimhaken en eventueel toe te voegen klimluiken overleg te plegen met de Monumentenwacht Gelderland.

5.3. RIET

- 5.3.1. Het rietdekkerswerk dient bij voorkeur in inlands riet te worden uitgevoerd. De werkzaamheden dienen conform de richtlijnen van de Rietdekkersfederatie te worden uitgevoerd.
- 5.3.2. Het rietwerk dient met dun eenjarig riet met een frisgele kleur en een sterke, harde dikwandige stengel, behoudens een zeer dunne spreilaag van dikker en langer riet, te worden uitgevoerd. De in de bossen aanwezige doelen dienen zoveel mogelijk te worden verwijderd.

- 5.3.3. Bij het dekken van het riet gebruik maken van spandraad nr. 6 in roestvast staal of dubbel gegalvaniseerd. Binddraad nr. 18 in roestvast staal, gegalvaniseerd draad hiervoor is niet toegestaan. Traditionele bindmethoden met wilgentenen zijn tevens toegestaan.
- 5.3.4. Voor zover er herstelwerk aan de dakconstructie plaatsvindt, waar rondhout zit of heeft gezeten, moet ook weer rondhout worden toegepast. Doorsneden in het algemeen 100 mm, hoh 75 cm.
- 5.3.5. Bij killen mogen geen zinken goten worden toegepast, doch het riet moet steeds in de killen worden doorgedekt.
- 5.3.6. Bij de toepassing van gebakken rietvorsten dienen steeds gesmoorde vorsten te worden gebruikt. Deze moeten in een met varkenshaar of gaas gewapende kalkspecie zonder specieruggen worden gelegd. Indien echter het riet in een combinatie met rode pannen is toegepast, mogen rode rietvorsten worden toegepast. Het riet dient hierbij zo hoog bij de nok te worden opgewerkt dat tussen dreef en vorst niet meer dan 4 cm overblijft. De onder de vorst uitstekende stoppel moet in verband met het los pikken door vogels, versnelde slijtage en stormgevoeligheid zo kort mogelijk worden gehouden.

6.0. NATUURSTEEN

- 6.1. Het toe te passen natuursteen dient op ambachtelijke wijze door middel van hakken, frijnen e.d. te zijn verwerkt.
- 6.2. De te vervangen natuursteen onderdelen c.q. constructies dienen overeenkomstig bestaande, historisch juiste detaillering te worden uitgevoerd. Details dienen voor de aanvang van de werkzaamheden ter goedkeuring te worden overlegd aan de gemeente Apeldoorn, afdeling Stedebouw en Cultuurhistorie.
- 6.3. Het impregneren en toepassen van steenverstevigingsmiddelen ten behoeve van gevels, gevelelementen en ornamenten is niet toegestaan.

7.0. DIVERSEN

- 7.1. Het glaswerk dient in enkel glas (in stopverf gezet), zonder gebruikmaking van glaslatten, te worden uitgevoerd.
- 7.2. Bij onderhoud of herstel van smeedijzeren onderdelen zoals tuinhekken, gevelankers en ander siersmeedwerk dient al het ijzerwerk volledig van oude verflagen en roest te worden ontdaan.
- 7.3. Het hang- en sluitwerk van ramen, deuren en luiken dient overeenkomstig bestaande (oorspronkelijke) modellen te worden uitgevoerd. Zo mogelijk wordt het bestaande hang- en sluitwerk hergebruikt.
- 7.4. De gehele bliksemafleidingsinstallatie moet aan de norm NEN 1014 voldoen.
 - 7.4.1. Alle beugels dienen in koper te worden uitgevoerd.
- 7.5. De houtaantasterbestrijding dient met een middel op basis van permethroïden en conform de norm NEN 3252 te worden uitgevoerd. Alvorens tot bestrijding wordt overgegaan, moeten eerst de ruimten en constructies goed stofvrij worden gemaakt.
 - 7.5.1. Het uitvoerend bedrijf moet na uitvoering van de bestrijding een garantie van ten minste vijf jaar afgeven, dit in verband met de cyclustijd van de larven.
 - 7.5.2. Er dient van het uitvoerend bedrijf te worden verlangd dat deze bij toegang tot de behandelde ruimten of kappen een plaat bevestigt met daarop de datum van de bespuiting, het toegepaste middel, de garantietermijn en de naam van het bedrijf dat de bestrijding heeft uitgevoerd.